

nama, obećanje Kristovo: »A kad dođe sin čovječiji u slavi svojoj i svi sveti anđeli s njime, onda će sjesti na prijestolju slave svoje. I sabrat će se pred njim svi narodi. . . Tada će reći onima, što mu stoje s desne strane: Hodite blagosloveni oca mojega, primite kraljevstvo, koje vam je pripravljeno od postanja svijeta. Jer ogladnjih i daste mi da jedem; ožednjih i napojiste me; gost bijah i primiste me; gô bijah i odjenuste me; bolestan bijah i obidoste me; u tamnici bijah i dođoste k meni. Tada će mu odgovoriti pravednici: Gospode! Kad te videsmo gladna i nahranismo? ili žedna i napojismo? Kad li te videsmo bolesna ili u tamnici i dođosmo k tebi? I odgovarajući kralj reći će im: Zaista vam kažem: kad učiniste jednome od ove moje najmanje braće, meni učiniste« (Mat. 25, 31—40).

Katolička elita.

Pisalo se je o katoličkoj eliti u Francuskoj (Hrv. Prosvjeta); mogli bismo pisati o kat. eliti u Belgiji, u Holandiji, Italiji, Španjolskoj, Engleskoj. To je u opće jedan od najutješljivijih pojava u katoličkom svijetu, da ima gotovo u svim kat. zemljama prilično jak broj kat. elite u svim staležima, da ima tako među inteligencijom kao i među radničkim staležem neustrašivih katolika, koji ne samo životom svojim javno priznavaju svoje katoličko osvjedočenje, nego stoje također na čelu katoličkim organizacijama, te velikom požrtvovnošću ulažu sve sile svoje za pobjedu kat. načela u privatnom i javnom životu. To su revni apostoli, kat. elita.

Svakoga će zanimati pitanje, kako su u drugim kat. zemljama odgojili toliki broj tako odlučnih katolika u svim staležima.

Odgovor na ovo pitanje daje nam knjižica »Les forteresses du Catholicisme«*). U toj knjižici pisac dokazuje, da su u svim kat. zemljama kuće za zatvorene duhovne vježbe bile one škole, u kojima se je odgojila katolička elita, katolički vođe. Pisac ne dokazuje ove — na prvi mah malo čudne tvrdnje — a priori, nego a posteriori t.j. iz iskustva.

U svim su katoličkim zemljama u novije doba osjetili potrebu jake kat. organizacije; no za organizacije treba najprije sposobnih vođa; ove treba najprije odgojiti. Kako? Počeli su najprije u Belgiji (1864) i u Francuskoj (1877), a kasnije i u drugim katoličkim zemljama osnivati tako zvane kuće za duhovne vježbe (les maisons de retraits). To su kuće određene isključivo za duhovne vježbe, koje su tako uređene, da imaju mjesta za 50—70 osoba, obično za svakoga posebna sobica, a i veće sobe za više njih. U tim se kućama daju duhovne vježbe prema metodi sv. Ignacija bez prekida cijelu godinu,

*) Les forteresses du Catholicisme par le P. Joseph-Papin Arschaubault S. I. (Lethielleux, Paris).

tako te se pojedine grupe izmjenjuju. Dolaze na duhovne vježbe svi staleži od najviše inteligencije do najnižeg radnika.

Ovakove su kuće za duhovne vježbe bile škole, u kojima se je odgajala kat. elita. To dokazuje pisac spomenute knjižice time, što u kratko opisuje postanak i razvitak kuća za duhovne vježbe u pojedinim kat. zemljama. Ja ću navesti nekoliko podataka iz te knjižice.

U Francuskoj ima preko 15 kuća za duhovne vježbe (o. c. 8). Poznati katolički vođa grof *Mun* pripovijeda u svojoj knjizi: *Ma vocation sociale*, kako je došao na misao, da članove »de l'Oeuvre des Cercles catholiques« povede na duh. vježbe u Athis, gdje su Oci Isusovci otvorili prvu kuću za duhovne vježbe. To je tako djelovalo, da su to činili svake godine i time su svi ostali vjerni svojim načelima. Čujmo kako grof *Mun* sam pripovijeda svoje utiske (o. c. 7): »Samo onaj, koji je sâm iskusio, znade, što znači sprovesti 3 dana u razmišljanju, daleko od buke, od agitacije, od posala, zaokupljen meditacijom i iskrenim ispitivanjem samoga sebe. Ja se usuđujem reći, da nema bolje pripreve za privatni kao i za javni život, za vršenje obiteljskih kao i socijalnih dužnosti, za državnike kao i za privatnike, nego što su duhovne vježbe. Duhovne vježbe su postale za nas prava škola za aplikaciju. Svi oni, koji doista aktivno rade u našim redovima, koji su bili u našem generalnom sekretarijatu agenti, svi su odgojeni, formirani u Athis (kuća duhovnih vježbi). Tamo su došli u jaku školu za duše, za značajevе; tamo su se u zanosu viteške pobožnosti i velikodušnih odluka promijenili iz bojažljivih katolika u oduševljene apostole; tamo su se stvorila prijateljstva, koje veže nerazriješivim vezom jednakost ideja«. (cf. De la Formation d' une élite pour les OEuvres et pour les Paroisses dans les Cénacle de la Retraite par le P. H. Watrigant S. I.).

Kada se je nastojanjem O. Watrigant-a D. I.*) 1881 otvorila kuća duhovnih vježbi Notre-Dame du Haut-Mont, — prvi su bili vođe »les hommes des classes dirigeantes«, koji su se odazvali pozivu na duhovne vježbe; kao gg. Caulanicourt, de Margarie, Jonglez de Ligne, Wiboux-Motte, Thellier de Poncheville, Perin i dr. »Time, kako veli O. Wt. (o. c. 10) što su došli ljudi poslom vrlo zaokupljeni a uz to u boljem društvu vrlo poznati, dvoje se je utvrdilo: da duhovne vježbe nijesu u opreci sa teškim i visokim zvanjima i da duhovne vježbe nijesu samo za pustinjake i za one, koji su već svijetu umrli«.

U Francuskoj kao i drugdje odmah u početku se naglašivalo, da duhovne vježbe nijesu u prvom redu za to, da se obrate veliki grijешnici, nego zato, da se odgoji katolička elita u svim staležima.

Dapače i žurnalisti — novinari — dolazili su redovito svake godine na duhovne vježbe. O tom pripovijeda u »Gaulois« M. François

*) O. Watrigant izdaje već od g. 1906 posebnu knjižnicu za študij duhovnih vježbi »Collection de la Bibliothèque des Exercices« (Enghien 7 rue des Augustins); do sada su izašla 72 sveščića, svake godine izade ih 5.

Veillot (o. c. 36).

Pokret za duhovne vježbe brzo se je širio u Francuskoj. *Rene Bazin* u svome govoru u »Séminaire français de Rome« 1915 tvrdi, da su glavni razlog katoličke obnove u Francuskoj — zatvorene duhovne vježbe. »Francuska je spašena, jer su na euharistične kongrese i na duhovne vježbe dolazili ne samo svećenici, nego i laici i to u velikom broju« (o. c. 39). *Leo XIII* reče g. 1889. o kućama za duhovne vježbe: »To je poduzeće za obnovu društva. Dao Bog, da se sve više umnožavaju kuće za duhovne vježbe. U ova burna vremena je to potreba prvoga reda« (ib.).

U Belgiji se je pokazao utjecaj duhovnih vježbi na sav katolički privatni i javni život još mnogo silniji nego li u Francuskoj. Mi se divimo sjajnoj i jakoj organizaciji belgijskih katolika, mi se divimo njihovim uspjesima na školskom i socijalnom polju. A temelj svemu tome? Kuće za duhovne vježbe. To dokazuje gore spomenuta knjižica na str. 41—58. *Baron de Broqueville* bivši prvi ministar belgijski rekao je: »Kuće za duhovne vježbe jesu tvrđave katolicizma, fortresses du catholicisme« (o. c. 41.).

God. 1905 bilo je u katoličkim stručnim organizacijama 14.000 radnika, u socijalističkim 34.000; god. 1912 71.000 katoličkih i 76.000 socijalističkih; god. 1914 112.000 katoličkih i 129.000 socijalističkih. Kako je uspjela ova organizacija? *O. Rutten*, *Dominikanac*, veliki apostol ove obnove, veli, da su najbolji propagandiste, stupovi cijele organizacije izašli iz kuća za duhovne vježbe; on ih je redovito zvao na duhovne vježbe, da ostanu vjerni (o. c. 58.). Dobrom i zgodnom organizacijom postigli su u Belgiji, da su dolazili na duhovne vježbe iz svih industrijalnih poduzeća najvrjedniji i najsposobniji radnici, koji su po duhovnim vježbama postali vođe.

O Holandiji smo u zadnje vrijeme mnogo čitali u našim novinama. Katolicima je uspelo, da izvojište ravnopravnost privatnih konfesijonalnih škola sa državnima; katoličke škole dobivaju isto kao i državne potporu od države i to u zemlji pretežno protestantskoj. A i na drugim poljima holandeski katolici dobro su organizirani; u zemlji vlada bujan katolički život. — Odakle sve to? Od kuća za duhovne vježbe (o. c. 59 i sl.).

Zanimiva je potanka statistika o duhovnim vježbama u Holandiji. (*Der Sendbotte des göttl. Herzens J. 1922, 102.*) G. 1906. činilo je 231 žena duhovne vježbe. 1908 osnovala se prva kuća za duhovne vježbe, došlo je 1.414 muževa, a god. 1909 već 3.301 . . . 1910 bilo je već 5 kuća za duhovne vježbe.

Danas broji Holandija, koja ima samo dva milijuna katolika od 6.500.000 žitelja, 11 kuća za duhovne vježbe. Broj se eksercitanata množio svake godine, te je bilo god. 1921. 17.550 muških i 11.629 ženskih. Za 15 godina i pô načinilo je duhovne vježbe 154.301 muškarac, i 122.685 ženskih.

Zar se treba onda čuditi napretku i jakosti katoličke akcije u

Holandiji.

Bilo bi ovdje dugočasno, kad bismo navodili za svaku pojedinu zemlju broj kuća za duhovne vježbe. Vrlo su brojne kuće za duhovne vježbe u Italiji, Španiji, Engleskoj, u Canadi, Njemačkoj, dapače i u Kini ima nekoliko kuća, te je god. 1919 pravilo 3324 osoba duhovne vježbe. (*Retraites modernes en Chine* par le P. L. Van Hee S. I., 36.).

Spomenut ću samo još dva poznata katolička muža, koja su baš pri duhovnim vježbama postala vođe katolika. Prof. *Toniolo*, poznati talijanski sociolog i organizator, pripovijeda u »*Memorie religiose*«, da je svake godine tri dana obavljao duhovne vježbe i tamo stvorio svoj program, da vrši uvijek i svagdje volju Božju. (*Les fortes de catholicisme* 70.)

Poznati borilac za slobodu Irske D. O' Connel običavao je svake godine činiti 3 dana duhovne vježbe. Dođu jednom k njemu svi uzrujani njegovi prijatelji, te ga sile, da ostavi duhovne vježbe i pođe s njima, jer da je stvar Irske u velikoj pogibelji. . . O' Conel im odgovori: »Ja ostajem ovdje i ne ću misliti na drugo no na se i na moga Boga. Vrijeme nije izgubljeno, ne ćemo izgubiti bitke, jer ja ću izaći mnogo jači i postojaniji, a međutim će se boriti za me Bog«. O toj se stvari progovorio nedavno Božji namjesnik, papa.

U »*Constitutio apostolica*« od 25. julya 1922, kojom Pijo XI. imenuje sv. Ignacija zaštitnikom svih duhovnih vježbi i kuća za duh. vježbe, — veli: »Mi smo uvjereni, da najveći dio zala današnjeg vremena odatle potječe, jer nema nikoga da razmišlja (Jer. 12, 11), i sigurno znamo, da duhovne vježbe obavljene po metodi sv. Ignacija, najviše doprinose, e se svladaju preteške poteškoće, s kojima se bori ljudsko društvo« (*Acta S. Sedis*, jul. 1922.). I Sv. Otac izrazuje želju, da bi bilo što više kuća za duh. vježbe.

A kako je kod nas? Vrlo je teško o tome pisati, no treba da jasno i bistro priznamo istinu, onda tek inožemo misliti na lijek! — Zar se nije kod nas ovdje gledalo na vanjske manifestacije, na velik broj, a premaćo mislilo na pravi nutarnji vjerski odgoj pojedinaca?

Ako hoćemo, da odgojimo dosta katoličke elite, to moramo početi sa duhovnim vježbama. Posebne kuće za duhovne vježbe po svoj prilici ne ćemo tako brzo dobiti; no mi imamo raznih katol. zavoda u svim većim hrvatskim gradovima. Trebat će dobro organizirati i pripremiti sve, da bude omogućeno što većem broju našega čaštva i naše inteligencije obaviti duhovne vježbe. . .

P.

